

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Animalia vt pingui ra, & sapidiora fiant. Cap. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

trices immurare, & senectutē exuere, eo tempore piscatores per fluminum ripas exquirentes, vbi foramina, & eorum cauernulas semiobrutas vident, signum habent tempus aduentasse corticē eximendi, nam quanto magis cortex tenerescit, eo altius foraminum ostiola claudunt. Teneritas à pedibus incipit, & paulatim corpus occupat, captos domi afferunt, singulos singulis fictilibus ollulis claudunt, & aquam imponunt, vt ad altitudinē medijs corporis pertingat, sic octo, aut decem diebus immorari permittunt, singulis diebus aquam permutando, & quotidie cortex magis tenerescit. Vbi totus remollitus, vt veluti crystallus transpareat, butyro, & lacte friguntur, & mensis apponuntur. Eodem modo

Squilla tenerescant

efficiemus: nam vt cancri etiam crusta exuuntur, eandem operam impendendo, quod à Natura consulto factum est, nam crusta densiore reddita, ad motum ponderē segniores redduntur, vnde excrementis, quæ in eam abibāt, in nouam internam absumptis, superior iam facta, rumpitur, & decedit.

Animalia vt pinguiora, & sapidiora fiant.

C A P. V.

SE QVAMVR quomodo pinguiora, & sapidiora animalia fiant, vt sapidiores cibos conuiuis apponamus. Circa quæ non segnis antiquorum cura fuit. Vnde plures modi non solum apud coquinarios, sed apud rei rusticæ scriptores reperiuntur. Animalia saginare liguritores inuenere, quo vniuersus, ac lautius deuotarent, hinc altitia dicta, quod sagina alta, & enutrita sint. Auaria dicebantur, vbi omnia auium genera segregata farcirentur, M. Lælius Strabo primus instituit, hisque farctores, qui rem curarēt, addidit, descriptis quid cuique aui ad farcturam apponendum esset. Hyeme melius, quam æstate saginatio fiet, quia aues eo anni tempore meliores, quia tunc minus fœtu exhauriuntur, pulli melius masculi, quam fœmelle, & qui nondum coiēre, aut ouum peperere: æstate dū matura, & adhuc de vite omphacium pendet, tum meliores sunt. Docceamus igitur

Gallina, & cetera aues quomodo farciuntur.

Locus eligatur calidus & obscurus, claudantur singulæ
 spatijs ita coarctatæ, ne versari possint, habeantque ex
 utraq; parte foramina, vnum, quo caput exeratur, alte-
 rum, quo cauda, vt & cibos capere possint, & digestose-
 dere; substernatur molle fœnum, nam dure cubantes
 non pinguescunt, pluma omnis è capite, clunibus & sub
 alis detragatur, illic ne pediculum creet, hic ne stercore
 exulceretur. In cibo præbeantur offæ ex hordeacea fa-
 rina, ex aqua conspersa, & subacta, primis diebus parci-
 us, mox tantum præbendū, quantum digerere possint,
 neque ante recens admouenda est, quam tentato gut-
 ture apparuerit, nil veteris escæ remansisse; quum satiata
 est auis, paululum dimittatur, vt ne vagetur, sed si quid
 est, quod eam stimulet, rostro prosequatur. Opimandi
 tempus quintam, aut vigesimam Lunam ne superue-
 niat. Columbæ steriles, vel pulli facilius sub matribus
 pinguescunt, si paucas subtrahas pennas, & obteras
 crura, vt suo loco quiescant, & copiosum cibum paren-
 tibus præbeas, quo se & pullos abunde alant. Turtu-
 res æstate farciuntur, nil aliud quam abijciatur esca, &
 præcipue milium, quis hoc semine maxime delectan-
 tur, ac hyeme auferes: quatuor mensium farcturæ de-
 stinantur; præter polentam, & pollinem ter die, nil sa-
 ne aliud dari necesse est, dummodo large potestas bi-
 bendi fiat, sed ne vagandi facultas; hoc modo duobus
 mensibus pinguescunt, sed tenera pullities sæpe qua-
 draginta diebus redditur opima. Anates omni largio-
 re alimento pinguescunt, præsertim frumento, milio,
 hordeo, & aquaticis squillis, locustis, & pallustribus a-
 nimalibus. Ex Columella. Phasiani, perdices, & atta-
 genæ, ac numidicæ gallinæ pinguescunt inclusæ, ita
 vt prima die accipiant cibos, sequenti vero aqua multa,
 aut vinum potens apponatur; cibus sit cruda hordea-
 cea farina, aqua subacta, paulatim apponendo, dein
 faba fresca molita, & ptisana, & milium integrum, se-
 men lini coctum, & siccum cruda hordeacea farina
 mistum, his oleum addere potes, massas que ex his fa-
 cere, & cibo offerre, vt ijs saturentur, pinguescantque
 vt plu-

ve plurimum diebus sexaginta. Sequitur, doceamus

Quadrupedes vt pinguescant.

Sus faecillimè omnium ad pinguedinem proficit: nam sexaginta diebus pinguescit, fame præfatigata triduo, vt cetera quæq; omnia. Hordeo, milio, glande, ficu, pyro, cucumere, quiete, immotione q; pinguescit. Cæterum sues pinguiore redduntur, quum in luto se volutant. Opimant præcipuè ficus, & cicer, gaudentque pabuli mutatione. Vario. Sus alitur faba, hordeo, & cætero frumento, quæ res non modo pinguedinem efficiunt, sed etiam carnis iucundum saporem. Opimant pecus olea, oleaster, aphaca, palea, herba, quæ omnia efficaciora sunt ex salugine resperfa, sed plenius præfatigatum triduo isedia, ex Aristotele. Fabæ siliquæ, & caules gratissimo sunt pabulo, præbito sale fastidio cibi occurritur, quod vel ad pabuli condimentum per æstatem canalibus ligneis impositum lambunt, atq; eo sapore cupidinem bibendi, pascendi que concipiunt, ex Columella. Boves pinguescunt fruge & herba, eruo, faba fresa, & ipsa fabarum herba. Ad hæc ordeo, vel integro, vel pinsito, & à gluma separato: & dulcibus, ficu passa, vino, frondibus vlimi, & lotionè aquæ calidæ: ex Aristotele. Nos surrento domi alimus, eique ciborum reliquias præbemus, vel duabus matribus vitulos submittemus, sic copioso lacte alti, vix substinent pinguedine ambulare. Præterea in præsepis salis lapides sternimus, vt lambendo stiant & bibant, & sic inusitata pinguedinis, & teneritatis efficiamus.

Quomodo dulciores animalium carnes efficiantur.

C A P. VI.

N V N C quibusdam cibis, & artificijs non solum animalium partes, sed ea integra, & pingua, tenera, dulciora que efficiemus, & primo

Quomodo anserum iecur saginetur.

Nostri sapientiores, inquit Plinius, qui anseris iecoris bonitatem nouere: fartilibus in magnam amplitudinem crescit: exemptum quoque lacte mulso augetur.